

Nr 2

Konstitutionsutskottets memorial med framläggande av förslag till ny riksdagsstadga.**Ärendet**

I *bilaga* till detta memorial framlägger utskottet med begagnande av sin initiativrätt förslag till ny riksdagsstadga. Detta sker under förutsättning att det i utskottets samtidigt härmed avgivna memorial nr 1 under 1) intagna vilande grundlagsförslaget slutligt antas och träder i kraft.

Frågans behandling under 1970 års riksdag

Med skrivelse till talmanskonferensen den 21 oktober 1970 överlämnade utskottet kansliutkast till riksdagsstadga för enkammarriksdagen och anhöll att skrivelsen och utkastet skulle behandlas på samma sätt som betänkanden av interna riksdagsutredningar. Detta bifölls och åtskilliga följdmotioner väcktes i ärendet. I sitt utlåtande 1970: 48 behandlade utskottet skrivelsen till talmanskonferensen, kansliutkastet till riksdagsstadga och följdmotionerna. Som bilaga 2 till utlåtandet intog utskottet ett av utskottet utarbetat förslag till riksdagsstadga för enkammarriksdagen, till vilket utskottets skrivning anknöt. Tre reservationer avgavs. Dessa avsåg respektive utskottsorganisationen på utbildningsområdet (4 fp + 3 m), jordbruksutskottets benämning (4 fp + 2 cp) och antalet inlägg i frågedebatter (4 fp).

Beträffande den nya riksdagsstadgans ikraftträdande anförde utskottet i utlåtandet följande:

I samband med att riksdagen under vårsessionen behandlade frågan om övergång till ny utskottsorganisation (KU nr 27) beslöt riksdagen, att enkammarriksdagen skall själv anta en ny stadga. Det konstitutionsutskott med 27 ledamöter som skall tillsättas i januari 1971 enligt de grundlagsregler, vilka antogs vid den partiella författningsreformen 1968—1969, skall framlägga först de vilande grundlagsändringsförslagen och därefter förslag till riksdagsstadga. Det har förutsatts att det förslag som nu utarbetats skall ligga till grund för det initiativ som tas i januari 1971. Vad riksdagen skall ta ställning till nu, under tvåkammarriksdagens sista session, är alltså formellt inte utskottets förslag till riksdagsstadga utan endast de i ärendet väckta motionerna och vad utskottet anförts för egen del. Själva författningen skall bli föremål för beslut först nästa år.

I fråga om innehållet i utlåtandet i övrigt och i reservationerna hänvisar utskottet till utlåtandet 1970: 48.

Efter voteringar i de med reservationerna avsedda frågorna och med bifall till utskottets hemställan i alla delar godkände 1970 års riksdag vad utskottet anfört om innehållet i en riksdagsstadga för enkammarriksdagen och förklarade följdmotionerna besvarade därmed.

Utskottet

Utskottet har vid sin prövning av ärendet funnit att anledning nu inte finns till ändring av de av utskottet i utlåtandet 1970: 48 intagna och av 1970 års riksdag godkända ståndpunkterna. Det förslag till riksdagsstadga för enkammarriksdagen som utskottet framlägger genom detta memorial är sålunda – bortsett från en redaktionell ändring i 12 § och införande av föreskrift i 53 § om fem i stället för fyra rösträknare vid slutet omröstning i kammaren – identiskt med det i 1970 års utlåtande framlagda utskottsförslaget. Utskottet vill emellertid understryka att det nu framlagda förslaget givetvis inte kan betraktas som en definitiv lösning av i stadgan reglerade frågor. Utvecklingen får i stället visa i vad mån ändringar är påkallade och initiativrätten kan då begagnas i erforderlig utsträckning.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen med anledning av utskottets initiativ antar det i *bilaga* intagna förslaget till riksdagsstadga.

Stockholm den 12 januari 1971

På konstitutionsutskottets vägnar:

GEORG PETTERSSON

Närvarande: herrar Georg Pettersson (s), Adamsson (s), Larsson i Luttra (c), Dahln (fp), Nilsson i Östersund (s), Hernelius (m), Henningsson (s), Fälldin (c), fru Thunvall (s), herrar Gustafson i Göteborg (fp), Palm (s), Boo (c), Johansson i Trollhättan (s), Nelander (fp), Dahlberg (s), Hermansson i Stockholm (vpk), Henrikson (s), Mossberg (s), Richardson (fp), Pettersson i Örebro (c), Schött (m), Svensson i Eskilstuna (s), Bergqvist (s), Fiskesjö (c), Ahlmark (fp), Gustafsson i Byske (c) och Lothigius (m).

Förslag
till
Riksdagsstadga
Riksdagens sammanträden

1 §.

Riksdagen sammanträder varje sessions första dag klockan 11.

Talmannen utfärdar kallelse till höstsession och till extra session enligt 2 § femte stycket riksdagsordningen. Sådan kallelse skall kungöras i allmänna tidningarna senast sju dagar före höstsessions början och senast dagen före extra sessions början.

Sammanträde med riksdagen kallas i denna stadga plenum. Riksdagen i plenum betecknas kammaren.

2 §.

Plena är offentliga, om inte kammaren för särskilt fall besluter annat eller Konungen enligt 56 § riksdagsordningen bestämmer att plenum skall hållas inom stängda dörrar.

Utsändning i radio och television av kammarens förhandlingar får ske efter medgivande av talmanskonferensen.

3 §.

Vid första plenum under riksdag föredras protokoll om fullmaktsgranskning och anställs upprop.

4 §.

Kallelse till plenum anslås i riksdagens lokaler senast klockan 18 dagen före och införs, om så kan ske, i minst en daglig tidning. Skall plenum fortsätta efter klockan 19, underrättar talmannen kammaren muntligen och genom anslag före klockan 16 sammanträdesdagen.

När yrkande om misstroendeförklaring skall behandlas eller val förrättas, anges detta särskilt i kallelsen.

Kallelse till plenum inom stängda dörrar kungörs på sätt talmannen bestämmer.

Plenisalen

5 §.

Ledamöterna tar plats i plenisalen i följande ordning:

1. Ledamöterna från Stockholm
2. » » Stockholms län utom Stockholms kommun

3. Ledamöterna från Uppsala län
4. » » Södermanlands län
5. » » Östergötlands län
6. » » Jönköpings län
7. » » Kronobergs län
8. » » Kalmar län
9. » » Gotlands län
10. » » Blekinge län
11. » » Kristianstads län
12. » » Malmö, Hälsingborg, Landskrona och Lund
13. » » Malmöhus län i övrigt
14. » » Hallands län
15. » » Göteborg
16. » » Göteborgs och Bohus läns landstingskommun
17. » » Älvsborgs län (norra valkretsen)
18. » » Älvsborgs län (södra valkretsen)
19. » » Skaraborgs län
20. » » Värmlands län
21. » » Örebro län
22. » » Västmanlands län
23. » » Kopparbergs län
24. » » Gävleborgs län
25. » » Västernorrlands län
26. » » Jämtlands län
27. » » Västerbottens län
28. » » Norrbottens län

För talmannen och vice talmännen samt statsråden finns särskilda platser.

6 §.

I plenisalen finns särskilda platser för åhörare. Den som uppträder störande kan genast utvisas. Om oordning uppstår bland åhörarna, äger talmannen utvisa samtliga åhörare.

Riksdagens utskott

7 §.

Vid varje riksdag skall kammaren tillsätta följande sexton utskott:

- 1) ett konstitutionsutskott (KU),
- 2) ett finansutskott (FiU),
- 3) ett skatteutskott (SkU),
- 4) ett justitieutskott (JuU),
- 5) ett lagutskott (LU),

- 6) ett utrikesutskott (UU),
- 7) ett försvarsutskott (FöU),
- 8) ett socialförsäkringsutskott (SfU),
- 9) ett socialutskott (SoU),
- 10) ett kulturutskott (KrU),
- 11) ett utbildningsutskott (UbU),
- 12) ett trafikutskott (TU),
- 13) ett jordbruksutskott (JoU),
- 14) ett näringsutskott (NU),
- 15) ett inrikesutskott (InU) och
- 16) ett civilutskott (CU).

Dessa utskott skall tillsättas inom en vecka från riksdagens öppnande.

8 §.

Kammaren äger tillsätta ytterligare utskott under riksdagen. Då beslut fattas därom skall kammaren fastställa en benämning för utskottet och ange dess huvudsakliga arbetsuppgifter.

9 §.

Varje utskott, som tillsätts enligt 7 § eller 8 §, skall bestå av femton ledamöter. Lika många suppleanter skall utses, om inte kammaren besluter annat.

10 §.

Konstitutionsutskottet skall, utöver sin uppgift enligt 105 § regeringsformen, bereda frågor om grundlag och annan lagstiftning i konstitutionella och allmänt förvaltningsrättsliga ämnen, frågor om press- eller partistöd, lagstiftning om radio, television och film liksom andra frågor som angår yttrandefrihet, opinionsbildning och religionsfrihet, övriga frågor om riksdagen, dess ombudsmän och verk utom riksbanken och riksgäldskontoret samt frågor om kommunallag eller eljest av allmän betydelse för den kommunala självstyrelsen.

11 §.

Finansutskottet skall bereda frågor om allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken och för statens budget, beräkning av statens inkomster och andra frågor om budgeten som inte tillhör annat utskotts beredning, allmänt budgettekniska frågor, ärenden om penning-, kredit- och valutapolitiken, om riksbanken och riksgäldskontoret, om förvaltningsrevision, statlig redovisning och rationalisering, om upphandling i allmänhet inom statsförvaltningen, om statens egendom i allmänhet samt förvaltningsekonomiska frågor i övrigt som inte rör enbart visst ämnesområde. Det skall även sammanställa riksstaten.

12 §.

Skatteutskottet skall bereda frågor om statliga och kommunala skatter och därmed jämförliga avgifter, tullar, taxering, uppbörd, folkbokföring samt frågor om alkoholhaltiga varor.

13 §.

Justitieutskottet skall bereda frågor som rör domstolarna och hyresnämnderna, åklagarväsendet, polisväsendet och kriminalvården samt frågor rörande brottsbalken, rättegångsbalken och lagar som ersätter eller har nära samband med stadganden i dessa balkar.

14 §.

Lagutskottet skall bereda frågor rörande giftermåls-, föräldra-, ärvda-, handels- och jordabalken och lagar som ersätter eller anknyter till stadganden i dessa balkar, i den mån frågorna inte tillhör annat utskotts beredning. Det skall även bereda frågor som gäller lagstiftning om försäkringsavtalsrätt, bolags- och föreningsrätt, växel- och checkrätt, skadeståndsrätt, immaterialrätt, utsökning, konkurs, internationell privaträtt samt lagstiftning i andra frågor av allmänt privaträttslig beskaffenhet.

15 §.

Utrikesutskottet skall bereda frågor om rikets förhållande till och överenskommelser med främmande stater och mellanfolkliga organisationer, Sveriges representation i utlandet och bistånd till främmande lands utveckling samt frågor i övrigt om utrikes handel och internationellt ekonomiskt samarbete, allt i den mån frågorna inte tillhör annat utskotts beredning.

16 §.

Försvarsutskottet skall bereda frågor om militärt försvar, civilt försvar, psykologiskt försvar, ekonomiskt försvar, vapenfri tjänst och värnpliktigas ekonomiska förmåner.

17 §.

Socialförsäkringsutskottet skall bereda frågor om allmän försäkring och yrkesskadeförsäkring samt studiesociala frågor.

18 §.

Socialutskottet skall bereda frågor om barna- och ungdomsvård, åldersvård, nykterhetsvård, socialhjälp, stöd åt barnfamiljer, arbetarskydd, arbetstid, semester, hälso- och sjukvård, handikappvård och rehabilitering samt sociala frågor i övrigt.

19 §.

Kulturutskottet skall bereda frågor som rör allmänna kultur- och bildningsändamål, ungdomsverksamhet, internationellt kulturellt samarbete samt idrotts- och friluftsvksamhet. Det skall även bereda kyrkofrågor och frågor om radio och television i den mån de inte tillhör konstitutionsutskottets beredning.

20 §.

Utbildningsutskottet skall bereda frågor om högre utbildning och forskning, skolväsendet, lärarutbildning och vuxenutbildning.

21 §.

Trafikutskottet skall bereda frågor om järnvägar, post, telegraf, telefon, vägar, vägtrafik, sjöfart, luftfart och väderlekstjänst.

22 §.

Jordbruksutskottet skall bereda frågor om jordbruk, skogsbruk, trädgårdsnäring, jakt, fiske och vattenrätt. Det skall även bereda frågor om naturvård samt frågor om miljövård i övrigt som inte tillhör annat utskotts beredning.

23 §.

Näringsutskottet skall bereda frågor om allmänna riktlinjer för näringspolitiken och därmed sammanhängande forskningsfrågor, industri och hantverk, handel, statlig företagsamhet, konsumentfrågor, pris- och konkurrensförhållanden i näringslivet, kredit- och fondväsendet och det affärsrättsliga försäkringsväsendet.

24 §.

Inrikesutskottet skall bereda frågor om arbetsmarknaden, regional utveckling, lokaliseringsstöd, allmän tjänsteplikt, arbetsavtalsrätt, arbetslöshetsförsäkring, arbets- och anställningsförhållanden i allmän tjänst, svenskt medborgarskap och utlänningars ställning.

25 §.

Civilutskottet skall bereda frågor om bostadspolitiken, hyresreglering, bebyggelseplanläggning, byggnadsväsendet, fysisk planering, expropriation, fastighetsbildning, lantmäteriväsendet, länsförvaltningen med lokala skattemyndigheter och exekutionsväsendet, statistik, brandväsendet och rikets administrativa indelning samt sådana kommunfrågor som inte tillhör konstitutionsutskottets beredning.

26 §.

Utskott sammanträder första gången på kallelse av talmannen inom två dagar från det valet ägt rum. Därefter sammanträder utskottet på kallelse av ordföranden.

Personlig kallelse skall utgå till samtliga ledamöter och suppleanter. Om så kan ske skall kallelse även anslås i riksdagens lokaler senast klockan 18 dagen före sammanträdet och införas i minst en daglig tidning.

Utskott får ej sammanträda samtidigt med kammaren.

27 §.

Intill dess val av ordförande förrättats leds sammanträdet av den ledamot som bevisat de flesta riksdagarna. Om två eller flera deltagit i lika många riksdagar äger den till levnadsåren äldste företrädare.

28 §.

Sammanträde med utskott äger rum inom stängda dörrar. Om särskilda skäl föreligger, äger utskottet medge att även annan än ledamot, suppleant och tjänsteman är närvarande.

29 §.

Över sammanträde med utskott förs protokoll.

30 §.

Anser utskott att det inte bör handläggas ärende som hänvisats till utskottet och förfars inte enligt 42 § riksdagsordningen, skall utskottet skyndsamt avge betänkande därom till riksdagen.

Anhängiggörande av ärenden

31 §.

I frågor som rör riksdagen enskilt eller riksdagsförvaltningen får förslag väckas hos riksdagen, utöver vad som följer av 55 § 1 mom. riksdagsordningen, av följande myndigheter och organ, envar i vad som direkt anknyter till den egna organisationen eller verksamheten:

- 1) talmanskonferensen;
- 2) riksdagens förvaltningsstyrelse;
- 3) fullmäktige i riksbanken;
- 4) fullmäktige i riksgäldskontoret;
- 5) styrelsen för riksdagsbiblioteket;
- 6) riksdagens ombudsmän;
- 7) riksdagens revisorer; och
- 8) Nordiska rådets svenska delegation.

Med sådant förslag förfars, med iakttagande av 32 §, på samma sätt som med motion.

32 §.

Riksdagsledamot äger väcka motion enligt samma grunder som med anledning av proposition, då förslag väckts enligt 31 § eller verksamhetsberättelse, annan redogörelse eller framställning avlämnats till riksdagen av

- 1) fullmäktige i riksbanken;
- 2) fullmäktige i riksgäldskontoret;
- 3) styrelsen för riksdagsbiblioteket;
- 4) riksdagens ombudsmän;
- 5) riksdagens revisorer;
- 6) Nordiska rådets svenska delegation; eller
- 7) Europarådets svenska delegation.

Motionsrätten är oberoende av om ärendet anhängiggjorts av vederbörande myndighet eller organ eller genom skrivelse av Konungen.

33 §.

När plenum pågår lämnas motion till talmannen. Då plenum inte pågår inges motion till kammarkansliet och överlämnas till talmannen vid närmast följande plenum.

Motion anmäls av talmannen för kammaren.

Motion bör lämnas i fyra exemplar och innehålla uppgift om det parti motionären tillhör och numret på motionärens plats i plenisalen.

34 §.

Förslag enligt 31 § väcks genom att skrivelse inges till kammarkansliet och anmäls av talmannen för kammaren vid närmast följande plenum. På samma sätt förfars med verksamhetsberättelser m. m. som avses i 32 §. Tid för väckande av motion i sådant ärende räknas från den dag då anmälan gjorts av talmannen.

Interpellationer och enkla frågor

35 §.

Interpellation skall lämnas i skriftlig form samt ha bestämt innehåll och vara försedd med motivering. Ledamot som vill framställa interpellation skall läsa upp den i kammaren men får utesluta motiveringen.

Kammaren beslutar om interpellationen får framställas. Sådant beslut fattas utan föregående överläggning senast vid första plenum efter det då interpellationen lästs upp. Medger kammaren att interpellationen får framställas, låter talmannen utan dröjsmål vederbörande statsråd få del av den.

Talmannen överenskommer med statsrådet vid vilket plenum svaret skall lämnas. Meddelande att interpellation kommer att besvaras tas upp på föredragningslistan och anslås senast klockan 15 dagen före.

Svar på interpellation får delas ut till ledamöterna innan det avges. Har

svaret delats ut, äger statsrådet begränsa sitt anförande till en sammanfattning av svaret.

36 §.

Enkel fråga skall vara skriftlig och ha bestämt innehåll men inte vara försedd med motivering. Den skall vara egenhändigt undertecknad av den ledamot som framställer frågan och inges till kammarkansliet. Talmannen låter utan dröjsmål vederbörande statsråd få del av frågan och anmäler den för riksdagen vid närmast följande plenum.

Bestämmelserna i 35 § tredje stycket äger motsvarande tillämpning beträffande enkel fråga. Om inte särskilda skäl föranleder annat skall frågor besvaras vid plena som särskilt anordnats för detta ändamål.

Föredragningslista och protokoll i kammaren

37 §.

Till varje plenum upprättas föredragningslista upptagande alla ärenden som vilar på kammarens bord. Undantag får göras för ärende som skall behandlas inom stängda dörrar.

Ärendena tas upp på listan i följande ordning:

- 1) omröstning om misstroendeförklaring;
- 2) val;
- 3) Konungens propositioner och skrivelser;
- 4) verksamhetsberättelser m. m. som avses i 32 §;
- 5) skrivelser med förslag som avses i 31 §;
- 6) motioner;
- 7) utskottsbetänkanden; samt
- 8) anhållan att få framställa interpellation.

38 §.

I fråga om den inbördes ordningen på föredragningslistan mellan ärenden som tillhör samma grupp enligt 37 § iakttas, om inte talmannen bestämmer annat, att ärenden enligt 4) och 5) uppförs i den ordning som följts i 32 § och 31 § och utskottsbetänkanden i den ordning i vilken utskotten angetts i denna stadga.

39 §.

För varje ärende görs anteckning om bordläggning. Har utskott hemställt att ärende skall avgöras efter endast en bordläggning, anmärks det särskilt.

Före varje plenum anslås föredragningslistan i plenisalen och på de platser i övrigt som talmannen bestämmer. Den bör dessutom delas ut till ledamöterna och till utskotten.

När föredragningslista uppgjorts skall den jämte tillhörande handlingar finnas tillgänglig i kammarkansliet.

40 §.

Vid plenum för kammarsekreteraren protokoll. Detta skall återge överläggningsämnen, namnen på dem som yttrar sig, framställda yrkanden, talmannens yttranden och propositioner, utgången av omröstning och val samt kammarens beslut.

41 §.

Yttrande vid plenum skall upptecknas och utan dröjsmål lämnas i två exemplar till kammarkansliet. Uppteckningen skall finnas tillgänglig för genomläsning till klockan 12 den femte vardagen efter det uppteckningen gjordes. Talare som före utgången av denna tid justerar sitt yttrande bör ange det på uppteckningen. Om yttrande ej justeras av talare inom denna tid, anses det likväl vara justerat av honom.

42 §.

Protokoll från plenum justeras av kammaren sjunde vardagen därefter, om plenum då äger rum, och i annat fall vid första plenum efter nämnda dag. Protokoll som ej justerats vid sessionens slut justeras vid den tidpunkt som talmannen bestämmer. Meddelande om tiden för sådan justering införs i den eller de tidningar i vilka kammarens plena ges till känna. Justeringen görs inför de ledamöter som är närvarande i riksdagshuset.

Vid justeringssammanträde äger ledamot begära särskild justering av yttrande som annan ledamot justerat enligt 41 §.

Debattregler

43 §.

Ledamot som önskar ordet vid ärendes behandling bör såvitt möjligt göra anmälan därom till kammarkansliet senast dagen före det plenum då ärendet skall behandlas.

44 §.

Oberoende av talarordningen mellan övriga ledamöter kan talmannen lämna ordet till ledamot för genmäle som innehåller upplysning eller rättelse med anledning av föregående talares anförande eller bemötande av angrepp från dennes sida. Tiden för genmäle får ej överskrida tre minuter, om talmannen inte av särskilda skäl medgett rätt till genmäle under sex minuter. Varje talare får högst två genmälen på samma huvudanförande.

45 §.

Oberoende av talarordningen äger ledamot under överläggningen i en fråga utan att ange skäl instämma med närmast föregående talare.

46 §.

Om statsråd vill ta del i överläggningarna, skall han anmäla det hos talmannen och får då ordet oberoende av talarordningen. Ledamot som fått ordet för genmäle äger dock yttra sig före statsrådet.

47 §.

När enkel fråga besvaras, får endast den ledamot som framställt frågan och det statsråd som lämnar svaret ta del i överläggningen.

Anförande i samband med att enkel fråga besvaras får inte överskrida tre minuter. Ledamot som framställt fråga får ordet högst två gånger vid besvarandet.

48 §.

Den som yttrar sig skall tala från talarstolen eller från sin plats i plenisalen.

Ärendenas avgörande

49 §.

Utskottsbetänkande får inte bordläggas första gången förrän tryckta eller på annat sätt mångfaldigade exemplar av betänkandet finns tillgängliga i riksdagshuset.

50 §.

Vill ledamot när ärende skall avgöras framställa yrkande som ej framgår av de tryckta handlingarna, skall han så snart det kan ske underrätta talmannen om yrkandet. Detta bör, med utelämnande av motiveringen, sättas upp skriftligt och delas ut till ledamöterna innan ärendet avgörs.

51 §.

Öppen omröstning förrättas med uppresning, med omröstningsapparat eller, när sådan inte kan användas, med namnupprop.

Om talmannen finner tvekan råda om omröstningens resultat eller ledamot begär rösträkning, skall efter omröstning med uppresning ny omröstning verkställas med omröstningsapparat eller, när sådan inte kan användas, med namnupprop.

Sedan ledamöterna efter förvarning intagit sina platser i plenisalen, läses voteringspropositionen upp och justeras.

Vid omröstning med uppresning uppmanar talmannen först de ledamöter

som vill rösta för ja-propositionen att resa sig och riktar därefter samma uppmaning till de ledamöter som vill rösta för nej-propositionen.

Vid omröstning med omröstningsapparat fotograferas den tablå som visar hur varje ledamot röstat.

52 §.

Vid omröstning med namnupprop anmodar talmannen två ledamöter att ta plats vid talmansbordet för att föra anteckningar över omröstningen. Talmannen och vice talmännen ropas upp först och därefter övriga ledamöter efter platsnummer i plenisalen. Något av följande svar skall avges: ja, nej, avstår.

53 §.

Vid slutna omröstning anmodar talmannen fem ledamöter att ta plats vid talmansbordet. Av dessa skall tre biträda när röstsedlarna öppnas och granskas och två föra anteckningar över omröstningen.

Upprop verkställs i samma ordning som enligt 52 §. När ledamot ropas upp, skall han gå fram till talmansbordet och lämna sin röstsedel till talmannen. Sedan samtliga godkända röstsedlar lästs upp av talmannen och antecknats av kammarsekreteraren och de två ledamöterna, jämförs anteckningarna över omröstningen.

54 §.

När omröstningens resultat fastställts, meddelas detta omedelbart av talmannen.

55 §.

Reservation enligt 60 § riksdagsordningen mot kammarens beslut skall anmälas omedelbart efter det beslutet fattats.

Val inom riksdagen

56 §.

Utöver de val kammaren förrättar enligt riksdagsordningen skall kammaren utse föreskrivet antal ledamöter och suppleanter i

- 1) riksdagens förvaltningsstyrelse;
- 2) riksdagens besvärnämnd;
- 3) styrelsen för riksdagsbiblioteket;
- 4) Nordiska rådets svenska delegation;
- 5) Europarådets svenska delegation; och
- 6) styrelsen för Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond.

Kammaren skall också varje år utse arton ledamöter av riksdagen vilka skall äga att delta i bolagsstämmor med Statsföretag AB.

57 §.

Vid varje riksdag skall kammaren vid sitt första plenum utse en valberedning. Denna skall bestå av femton ledamöter och lika många suppleanter. Beredningen väljer inom sig ordförande och vice ordförande.

Valberedningen håller på kallelse av talmannen sitt första sammanträde samma dag som den utses. Därefter sammanträder beredningen på kallelse av ordföranden.

Bestämmelserna i 26 § andra och tredje styckena samt 27 och 28 §§ äger motsvarande tillämpning på valberedningen.

58 §.

Valberedningen bereder alla val som förrättas av riksdagen utom val av konung, tronföljare eller riksföreståndare, riksdagens ombudsmän och deras ställföreträdare, talman, vice talmän och kammarsekreterare. Om beredning av val av ombudsmän och ställföreträdare föreskrivs i 66 §. Övriga här nämnda val förrättas av kammaren utan beredning genom särskilt organ.

59 §.

Vid proportionellt val med slutna sedlar används valsedlar, på vilka förenamnen satts ut partibeteckning (partinamn eller annan beteckning i ord för viss grupp av riksdagsledamöter eller för viss meningsriktning), men vilka i övrigt är omärkta. Namnen förs upp i en följd, det ena under det andra. Vid val som avser både ledamot och personlig suppleant för denne, skall valsedlarna vara spaltade med särskilda rum på sedlarnas vänstra sida för ledamotsvalet och på sedlarnas högra sida för suppleantvalet. För varje namn på sedlarnas vänstra sida förs i motsvarande rum på den högra upp ett namn.

Valsedel skall vara enkel, slutet och fri från överstrykningar. Den får inte uppta flera men väl färre namn än det antal personer valet avser. Är något namn på valsedel inte otvetydigt, gäller sedeln dock för övriga namn.

Mellan partier fördelas platserna genom att de en efter annan tilldelas det parti som för varje gång visar det största jämförelsetalet. Plats som tilldelats ett parti besätts genom att partiets första plats tillerkänns den vars namn står främst i ordningen inom partiet, partiets andra plats den som bär det andra namnet i ordningen och så vidare enligt samma grund. Jämförelsetalet är lika med partiets röstetal, så länge partiet inte tilldelats någon plats, och erhålls därefter genom att partiets röstetal delas med det tal som motsvarar antalet platser som redan tilldelats partiet, ökat med ett. Vid lika jämförelsetal skiljs vid behov genom lottning.

När ordningen mellan namn på ett partis valsedlar skall bestämmas, äger 81 § lagen om val till riksdagen motsvarande tillämpning.

60 §.

Vid icke proportionellt val med slutna sedlar skall valsedel vara enkel, sluten, omärkt samt fri från tvetydighet i fråga om personernas namn och från oriktighet beträffande deras antal. Vid lika röstetal skiljs vid behov genom lottning.

61 §.

Vid val med slutna sedlar äger bestämmelserna i 53 och 54 §§ motsvarande tillämpning.

62 §.

Den som utsetts till något uppdrag genom val av riksdagen äger ej undandra sig uppdraget utan att riksdagen medger det.

63 §.

Hos Konungen skall skyndsamt anmälas utgången av val av ombudsmän och ställföreträdare för dem, riksdagens revisorer och suppleanter för dem samt ledamöter och suppleanter i utrikesnämnden, krigsdelegationen, löne-delegationen samt Nordiska rådets och Europarådets svenska delegationer.

64 §.

Om annat inte är föreskrivet, skall suppleanter tjänstgöra i följande ordning.

Har val av ledamöter och suppleanter förrättats med gemensam lista, äger suppleant som tillhör samma grupp eller meningsriktning som ledamoten företräde framför övriga suppleanter. Suppleanter från samma grupp eller meningsriktning tjänstgör i den ordning i vilken de förts upp på listan.

Har valet förrättats med slutna sedlar, äger suppleant som utsetts från samma partigrupp som ledamoten företräde framför övriga suppleanter. Suppleanter från samma grupp som ledamoten tjänstgör i den ordning i vilken de valts. Av övriga suppleanter äger den företräde som utsetts från grupp med högre röstetal.

Ledamot eller suppleant som fått plats från två eller flera grupper anses vald för den grupp, från vilken plats först tilldelats honom.

65 §.

Blir plats som ledamot eller suppleant i utskott ledig till följd av avgång ur riksdagen, skall kammaren välja ny ledamot eller suppleant i den avgångnes ställe från samma partigrupp.

66 §.

Val av riksdagens ombudsmän och ställföreträdare för dem bereds av den delegation som nämns i 71 §. Denna skall samråda med de av kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen.

Talmanskonferensen

67 §.

Kammaren utser enligt 50 § andra stycket riksdagsordningen fem ledamöter i talmanskonferensen.

Konferensen sammanträder på kallelse av talmannen.

Vid förfall för ordföranden i utskott inträder vice ordföranden i hans ställe.

Vill talmanskonferensen inhämta upplysningar av riksdagsledamot som inte ingår i konferensen, skall ledamoten kallas till sammanträde.

Kammarsekreteraren för protokoll vid konferensens sammanträden. Konferensens beslut delges dem som beslutena avser genom utdrag av protokollet.

Förvaltningsstyrelsen

68 §.

Riksdagens förvaltningsstyrelse är styrelse för riksdagens förvaltningskontor. Närmare bestämmelser om detta meddelas i instruktion som antas av kammaren.

Styrelsen består av talmannen som ordförande samt åtta ledamöter vilka kammaren väljer inom sig för en tid av tre år. För envar av de åtta ledamöterna utses en suppleant. Om ledamot eller suppleant avgår ur riksdagen före valperiodens slut, anställs nytt val för den tid som återstår av perioden. Styrelsen utser inom sig en vice ordförande.

Lönedelegationen

69 §.

Lönedelegationen äger samma befogenheter som enligt 62 § regeringsformen i fråga om arbetstagare hos riksdagen och dess verk. I stället för med statsråd skall delegationen i sådana ärenden samråda med talmannen eller vid förfall för honom med annan ledamot av förvaltningsstyrelsen som denna förordnar.

Kammaren utser sjuutton suppleanter i delegationen. Denna förordnar sekreterare åt sig.

Bestämmelserna i 26—29 §§ äger motsvarande tillämpning på delegationen.

Delegationen skall lämna riksdagen årlig redogörelse för sin verksamhet.

Vid redogörelsen skall fogas avtal och andra handlingar som underställts delegationen för godkännande. Redogörelsen skall lämnas vid första plenum efter riksdagens öppnande och av kammaren hänvisas till konstitutionsutskottet för utlåtande.

Krigsdelegationen

70 §.

Vid första sammanträdet efter det krigsdelegationen utsetts väljer delegationen ordförande och en eller flera vice ordförande. Det åligger ordförande och vice ordförande att förbereda delegationens verksamhet för den händelse delegationen skulle träda i riksdagens ställe.

Kammarsekreteraren är sekreterare i delegationen.

Bestämmelserna i 26—29 §§ äger motsvarande tillämpning på delegationen under tid då denna inte trätt i riksdagens ställe.

JO-delegationen

71 §.

Konstitutionsutskottet skall inom tjugo dagar från riksdagens öppnande utse en delegation, bestående av sex ledamöter i utskottet, för att, då någon riksdagens ombudsman påkallar det, samråda med ombudsmännen om arbetsfördelningen eller arbetsordningen eller i andra frågor av organisatorisk art.

Ledighet från riksdagsarbetet

72 §.

Ledamot som av laga förfall är hindrad att ta del i riksdagsarbetet skall anmäla det till kammaren.

Ledamot kan på ansökan beviljas ledighet från riksdagsarbetet. Ledighet beviljas för högst åtta dagar av talmannen och för längre tid av kammaren.

På kammarkansliet skall finnas en förteckning över ledamöter som är frånvarande på grund av laga förfall eller beviljad ledighet. I förteckningen anges tid för bortovarons början och slut.

Resor

73 §.

Utskott får besluta, att företrädare för utskottet skall företa studieresor för att inhämta upplysningar i ämne inom dess beredningsområde.

Utskott skall samråda med talmanskonferensen, innan det fattar beslut om utrikes studieresa. Talmanskonferensen skall uttala sig om i vad mån

resan lämpligen bör genomföras. Därvid skall hänsyn tas till riksdagens internationella förbindelser, till kostnaderna och till omständigheterna i övrigt.

Talmanskonferensen äger meddela närmare bestämmelser om utskottens studieresor.

74 §.

Ledamot av riksdagen kan beviljas stipendium för enskild studieresa. Talmanskonferensen äger meddela närmare bestämmelser om sådana resor.

Denna stadga träder genast i kraft.¹ Genom densamma upphävs riksdagsstadgan den 23 mars 1949.

¹ Det har förutsatts att beslutet fattas först efter det grundlagsändringarna om ny utskottsorganisation m. m. trätt i kraft.